

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
РАДИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Науково-методичною радою

КЗ «Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» ЗОР

Протокол № 1 від 22.01.2026 року

В с. Голови науково-методичної ради

Людмила ЧЕРНІКОВА

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації новопризначених керівників (директорів)
закладів загальної середньої освіти**

**«ДИРЕКТОР-НОВАТОР: ЕФЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ
ПСИХОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО Й КОМФОРТНОГО
ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»**

Розробники: комунальний заклад «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради

Мостова Тетяна Олександрівна, доктор філософії з психології, доцент кафедри менеджменту, психології та інклюзивної освіти КЗ «ЗОІППО» ЗОР.

Напрямок підвищення кваліфікації: Підвищення кваліфікації керівників закладів освіти, що забезпечують здобуття базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації новопризначених керівників (директорів) закладів загальної середньої освіти. Модуль 3 (наказ МОН України від 16.09.2022 № 817).

Термін дії програми: з 22.01.2026 до 31.12.2028 року.

Рецензенти:

Гревцева Є.О., к.н.держ.упр., доцент, доцент кафедри менеджменту, психології та інклюзивної освіти, комунальний заклад «ЗОІППО» Запорізької обласної ради.

Тютюненко О.М., директор комунального закладу «Верхньокриничанська загальноосвітня школа І-ІІ ступенів» Василівської міської ради Запорізької області.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Сучасний освітній простір України функціонує в умовах динамічних змін, що зумовлені як реформами системи загальної середньої освіти, так і викликами воєнного часу. У центрі трансформацій – цінності Нової української школи, які передбачають створення безпечного, інклюзивного та підтримувального середовища для всіх учасників освітнього процесу. Це ставить перед керівниками закладів освіти нові вимоги – бути не лише ефективними управлінцями, а й лідерами, здатними забезпечити психологічне благополуччя учасників освітнього процесу, підтримати команду в умовах стресу, невизначеності й змін.

Особливої уваги потребують новопризначені директори ЗЗСО, які стикаються з необхідністю швидко опанувати управлінські інструменти, сформувати команду, налагодити партнерську взаємодію з батьками, громадою, органами управління освітою та, головне, створити атмосферу довіри, взаємоповаги й психологічної безпеки в закладі.

У цьому контексті актуальним є розвиток новаторського управлінського мислення, стратегічного бачення та емоційного лідерства. Тренінгова програма спрямована на підтримку керівників у формуванні ключових компетентностей для побудови безпечного й комфортного освітнього середовища, яке сприяє не лише навчанню, а й психологічному добробуту всіх учасників освітнього процесу.

Цільова група: керівники закладів загальної середньої освіти.

Обсяг: 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: зміст Програми адаптовано до вимог сучасної освітньої реальності. Вона побудована на засадах системності, активної участі слухачів, дотримання принципу конфіденційності, а також інтеграції теоретичних знань з психолого-педагогічного супроводу з їх практичним застосуванням. Програма спрямована на опанування сучасних методів підтримки учасників освітнього процесу, заснованих на актуальних наукових підходах.

Курс має короткостроковий характер та триває два тижні у дистанційному форматі. Передбачене поєднання синхронної взаємодії (вебінари) та асинхронної роботи (індивідуальні завдання). Синхронні заняття проходять у форматі відеоконференцій із використанням спеціалізованого програмного забезпечення та обов'язковою присутністю учасників. Навчальні матеріали та завдання для самостійного опрацювання розміщуються на онлайн-платформі. Інші форми асинхронної діяльності реалізуються у форматах, погоджених зі слухачами.

Форма (форми) навчання: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: сформувати у новопризначених керівників ЗЗСО ключові компетентності ефективного управління закладом в умовах реформ та викликів сьогодення, визначити основні вектори впровадження засад НУШ та

ознайомити з інструментами стратегічного й ціннісного лідерства, що забезпечують якісні освітні результати та розвиток педагогічної спільноти.

Завдання підвищення кваліфікації:

- ознайомити слухачів з ціннісними орієнтирами НУШ та особливостями їх реалізації в умовах суспільних змін і сучасних викликів;
- розкрити сутність та зміст нових ролей та професійних компетентностей освітнього менеджера відповідно до нового професійного стандарту «керівник (директор) закладу загальної середньої освіти»;
- формувати готовність керівників закладів освіти застосовувати в управлінській діяльності модель лідера-фасилітатора;
- ознайомити слухачів з ключовими напрямками трансформації освіти та особливостями прийняття ефективних управлінських рішень в умовах цифрового суспільства;
- розвивати здатність слухачів розробляти ефективну стратегію розвитку закладу освіти відповідно до викликів сьогодення;
- окреслити важливі аспекти та принципи формулювання візії та місії сучасного закладу загальної середньої освіти;
- мотивувати слухачів до побудови дієвої командної взаємодії педагогічного колективу, спрямованої на реалізацію стратегії розвитку закладу;
- сприяти розвитку готовності створювати та підтримувати унікальну й упізнавану шкільну культуру.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: відповідно до професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 17.09.2021 № 568-21):

- A1 нормативно-правова,
- A2 стратегічного управління закладом освіти,
- B1 лідерська,
- B3 педагогічного, соціального та мережевого партнерства,
- D2 здатність до навчання впродовж життя.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- *знання:* сучасних методик аналізу стану функціонування і розвитку закладу освіти; методології побудови стратегії розвитку закладу освіти на основі стратегічної мети, візії та місії закладу; інноваційних технологій менеджменту організацій, у т.ч. закладу освіти; вимог до управлінської та організаційної культури керівника закладу; шляхів управління змінами, підходів до стратегічних завдань і прийняття управлінських рішень; технологій здійснення позитивного впливу на колектив закладу, окремих осіб і групи осіб із метою досягнення стратегічних цілей закладу освіти; сучасних форм і методів комунікації, співпраці та взаємодії, у т.ч. із використанням цифрових технологій; основних засад забезпечення успішних комунікацій; цінностей громадянського суспільства; вимог до організації освітнього процесу на засадах відкритості й толерантності, особливостей конструктивної взаємодії, національних традицій, суспільних звичаїв українського народу,

культурних аспектів та засад міжкультурного спілкування; основних технік спілкування з дорослими особами; основних принципів командної взаємодії.

– *уміння та навички*: на основі сучасних методик аналізу стану функціонування і розвитку закладу освіти, формулювати стратегічну мету, місію і візію закладу освіти, вносити в них зміни за потреби; формувати стратегію розвитку закладу освіти і на її основі створювати стратегічний план; застосовувати в управлінській діяльності інноваційні технології управління закладом освіти; застосовувати в діяльності засади управлінської та організаційної культури; управляти змінами, креативно підходити до вирішення стратегічних завдань і прийняття управлінських рішень; застосовувати технології позитивного впливу на колектив закладу, окремих осіб і групи осіб із метою досягнення стратегічних цілей закладу освіти; забезпечувати ефективну комунікацію, співпрацю та взаємодію з працівниками, учнями, батьками, керівниками установ, організацій, об'єднаних територіальних громад, громадських об'єднань, у т.ч. із використанням цифрових технологій; ефективно застосовувати засоби успішних комунікацій для забезпечення спілкування з усіма суб'єктами взаємодії; здійснювати заходи щодо сприяння розвитку в учасників освітнього процесу цінностей громадянського суспільства; організовувати освітній процес у закладі освіти на засадах відкритості й толерантності, застосовувати навички конструктивної участі у взаємодії усіх учасників освітнього і управлінського процесів на всіх рівнях, базуючись на національних традиціях, суспільних звичаях українського народу і принципах міжкультурного спілкування; використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми (обговорення питань на рівних на користь справи); організовувати співпрацю із залученими фахівцями на основі принципів командної взаємодії.

– *диспозиції (цінності, ставлення)*: ціннісне ставлення до ідей НУШ: дитиноцентризм, розвиток компетентностей, партнерство, академічну доброчесність; готовність діяти як лідери змін, нести відповідальність за розвиток закладу, підтримувати інновації й професійне зростання педагогів; відданість принципам демократичного управління, прозорості, рівності та інклюзії; позитивне ставлення до культури співпраці, командної роботи та взаємоповаги; відкритість до нових управлінських моделей, цифрових інструментів та безперервного навчання; проактивність у зміцненні шкільної культури, розвитку сприятливого соціально-психологічного клімату та формуванні спільних цінностей; усвідомлення суспільної та професійної місії керівника як агента змін та носія стратегічного бачення.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Критерієм отримання сертифікату є проходження 2 модулів програми та виконання залікових завдань з оцінкою, яка становить не менше 60% від максимальної підсумкової оцінки курсу (100 балів).

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: за результатами виконання програми слухач отримує сертифікат про підвищення кваліфікації.

Технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі та облік виданих документів мають відповідати вимогам постанови Кабінету Міністрів України від

21.08.2019 року № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (з урахуванням змін).

Вартість: 950 грн. за умови наповненості групи 15 осіб.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття.

Особливістю практичних занять є виконання вправ, проведення досліджень, аналіз конкретних ситуацій і розв'язання професійних кейсів.

Самостійна робота передбачає індивідуальну роботу з опрацювання додаткових матеріалів курсу (методичних посібників, перегляд відеороликів, прослуховування подкастів та ін.), виконання інших видів діяльності відповідно до змісту програми.

Підсумковими заходами є тестування за темами модулів Програми та виконання інтегрованого залікового завдання, яке передбачає самостійну розробку слухачами ресурсних завдань та сприяє комплексній оцінці засвоєння матеріалу й формуванню навичок систематизації та аналізу отриманих знань.

Зміст програми складається з 2 модулів та 7 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за кожним модулем Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники за кожен етап тематичного контролю – 100 балів. Прохідний бал – 60 балів.

Учасники, які успішно пройшли навчання, склали підсумкові тести та виконали інтегроване залікове завдання, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 8 год – інтерактивні лекційні заняття, 16 год – практична робота, 5 год – самостійна робота, 1 год — контрольні заходи.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Назва теми	Кількість годин			
	Теоретична складова	Практична складова	Самостійна робота / Контрольні заходи	УСЬОГО
Настановне заняття	1			1
МОДУЛЬ 1. КРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ				
Тема 1.1. Кризовий менеджмент в умовах суспільних змін. Створення безпечного освітнього середовища закладу загальної середньої освіти	2	2		4
Тема 1.2. Формування культури добробуту в закладі загальної середньої освіти: безпечне середовище та особливості організації харчування в умовах дії воєнного стану		4	1	5
Тема 1.3. Розвиток лідерської спільноти закладу освіти. Персональний план розвитку шкільного лідера: практикум		2		2
Тема 1.4. Дистрибутивне лідерство та формування команди: як організувати сучасний заклад освіти	2		1	3
Всього годин за модулем 1	4	8	2	14
МОДУЛЬ 2. «ЛІДЕРСТВО, ПАРТНЕРСТВО, ІННОВАЦІЇ: КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО РОЗБУДОВИ БЕЗПЕЧНОГО ТА СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»				
Тема 2.1. Батьки та інші зацікавлені сторони : можливості та виклики щодо формування безпечного освітнього середовища		4	1	5
Тема 2.2. Як створити школу підприємництва: модель навчання на основі проєктів	2		1	3
Тема 2.3. Успішні комунікації керівника закладу загальної середньої освіти: ефективна взаємодія	2	4		6
Всього годин за модулем 2	4	8	2	14
Підсумкове заняття. Рефлексія	1			1
Разом годин за освітньою програмою	10	16	4	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Кризовий менеджмент: стратегії забезпечення безпечного освітнього середовища в умовах невизначеності та суспільних викликів

Тема 1.1. Кризовий менеджмент в умовах суспільних змін. Створення безпечного освітнього середовища закладу загальної середньої освіти

Вимоги до безпечного освітнього середовища закладу загальної середньої освіти (забезпечення комфортних і безпечних умов навчання і праці; створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації; формування інклюзивного, розвивального та мотивуючого до навчання освітнього простору), критерії до оцінювання вимог. 10 кроків для створення безпечного освітнього середовища у закладі загальної середньої освіти. Кодекс безпечного освітнього середовища, його роль у соціальному навчанні та формуванні особистої гідності, безпеки життя та громадянської позиції учасників освітнього процесу загальноосвітнього закладу. Алгоритм і етапи створення Кодексу безпечного освітнього середовища, його структурні компоненти. Реалізація і моніторинг виконання положень Кодексу безпечного освітнього середовища. Концепція і план благополуччя та добробуту в закладі загальної середньої освіти: практична реалізація ідеї. Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану. Забезпечення безпеки учасників освітнього процесу – пріоритетне завдання керівника ЗЗСО.

Тема 1.2. Формування культури добробуту в закладі загальної середньої освіти: безпечне середовище та особливості організації харчування в умовах дії воєнного стану

Здійснення директором політики створення і розвитку благополуччя і добробуту в ЗЗСО, що сприяє відчуттю спільноти та відповідальності за розвиток кожної особистості. Структура і зміст концепції благополуччя та добробуту в ЗЗСО. Залучення партнерів для забезпечення благополуччя та добробуту: місцеві громади, спортивні клуби, музичні школи, некомерційні організації тощо. Емоційне, фізичне, психологічне, соціальне благополуччя учасників освітнього процесу. Створення умов для розвитку унікальності та індивідуальності всіх учасників освітнього процесу ЗЗСО. Використання здоров'язберезувальних технологій в освітньому процесі. Активні перерви та відпочинок. Створення позитивного мікроклімату для індивідуального розвитку кожного учасника освітнього процесу. Порядок організації харчування учнів ЗЗСО. Вимоги і норми до харчування різних вікових груп учнів.

Тема 1.3. Розвиток лідерської спільноти закладу освіти. Персональний план розвитку шкільного лідера: практикум

Засади створення лідерської спільноти ЗЗСО. Визнання лідерства та принципів командності як корпоративної цінності та пріоритетів діяльності.

Визначення управлінського потенціалу команди, перелік знань, вмінь, навичок, професійно важливих особистісних якостей керівника ЗЗСО і членів лідерської спільноти. Забезпечення організаційно-педагогічних умов для ефективної діяльності лідерської спільноти (приміщення, обладнання, матеріально-технічне забезпечення тощо). Визначення структури та функцій лідерської спільноти, розподіл функцій та зон відповідальності між її членами. Формування організаційної культури та позитивного психологічного клімату діяльності лідерської спільноти. Партнерські взаємовідносини керівника із членами лідерської спільноти, запобігання виникненню конфліктних ситуацій. Наявність системи оцінювання відповідності членів лідерської спільноти сучасним вимогам. Створення умов для професійного та особистісного розвитку кожного члена лідерської спільноти. Сприяння керівника ЗЗСО безперервному професійному розвитку лідерів шляхом організації навчань, тренінгів, «майстер-класів», наставництва з командоутворення та розвитку лідерських якостей. Мотивування до участі лідерів в проєктах, грантах з метою розвитку персоналу та відповідно закладу освіти. Формування та розвиток інформаційної структури лідерської спільноти, способів внутрішніх і зовнішніх комунікацій. Персональний (індивідуальний) план розвитку шкільного лідера: структура, індивідуальний підхід до його побудови та реалізації. Персональний план розвитку шкільного лідера як інструмент до самомотивації, саморозвитку і самозростання.

Тема 1.4. Дистрибутивне лідерство та формування команди: як організувати сучасний заклад освіти

Забезпечення умов для дистрибутивного лідерства. Засади формування управлінської та шкільної лідерських команд. Розподіл завдань щодо функціональних обов'язків, а також щодо особистісних і лідерських якостей. Організація процесу делегування відповідальності та повноважень окремим учасникам освітнього процесу або лідерським спільнотам закладу освіти. Мотивування директором ЗЗСО учасників освітнього процесу до активної участі у прийнятті рішень, здобуванні найкращого практичного лідерського досвіду. Залучення педагогічного, учнівського, батьківського колективів до планування контролю/взаємоконтролю, відповідальності/ взаємовідповідальності лідерів за доручені справи. Відкритість і прозорість у звітності перед засновником і учасниками освітнього процесу. Створення і розвиток іміджу сучасного закладу освіти засобами дистрибутивного лідерства. Маркетингові та іміджеві технології розвитку сучасного ЗЗСО. Інноваційний директор школи – лідер управлінських і освітніх процесів у ЗЗСО, ініціатор змін і нововведень, харизматична особистість, здатна до безперервного особистісного і професійного розвитку, яка об'єднує навколо себе творчих і компетентних особистостей, готових до змін, власного розвитку і стратегічного розвитку закладу освіти.

МОДУЛЬ 2. Лідерство, партнерство, інновації: комплексний підхід до розбудови безпечного та сучасного освітнього середовища

Тема 2.1. Батьки та інші зацікавлені сторони: можливості та виклики щодо формування безпечного освітнього середовища

Організація партнерських взаємовідносин із батьками та особами, що їх замінюють. Дистанційні та очні інтерактивні форми взаємодії. Цифрові застосунки та інформаційно-цифрові технології в організації кібербезпеки учасників освітнього процесу. Анкетування і опитування батьків щодо забезпечення безпеки освітнього середовища в ЗЗСО. Форми та принципи ефективного партнерства в організації безпечного освітнього середовища ЗЗСО. Залучення і сприяння до активної участі батьків у діяльності ЗЗСО, зокрема, у волонтерстві, проєктах, позакласних і позашкільних заходах у межах громади, України та світу. Забезпечення рівних умов для всіх батьків. Врахування різноманітності та індивідуальності родин учнів. Спільне вироблення правил культури співпраці. Відповідальність директора ЗЗСО за розвиток співпраці. Сучасні виклики у формуванні безпечного освітнього середовища, зокрема, в умовах воєнного стану в Україні. Залучення директором ЗЗСО батьків до подолання існуючих викликів.

Тема 2.2. Як створити школу підприємництва: модель навчання на основі проєктів

Колаборативне навчання і підприємницьке ставлення до освітньої діяльності. Навчання на основі проєктів у межах освітнього процесу та поза ним. Проведення уроків та екскурсій у бізнес-компаніях, на підприємствах, в офісах та установах. Ознайомлення із професійним розвитком педагогічних працівників ЗЗСО, їхніми професійними досягненнями. Створення презентацій та проєктів учнями про професійні успіхи членів родини. Створення команд закладу освіти для розроблення підприємницьких проєктів і програм із залученням учасників освітнього процесу. Залучення додаткових коштів на розвиток ЗСО. Створення індивідуальних програм професійного спрямування для учнів шкіл, допомога у визначенні з майбутньою професією. Ознайомлення учнів із світовими тенденціями щодо потреб суспільств у тих чи інших професіях. Здійснення консультивань щодо розвитку професійної кар'єри. Створення умов директором ЗЗСО для педагогічних працівників у проходженні навчань, курсів підвищення кваліфікації, стажувань тощо. Нова роль закладу освіти як партнера місцевої громади.

Тема 2.3. Успішні комунікації керівника закладу загальної середньої освіти: ефективна взаємодія

Розроблення стратегій успішних комунікацій директора ЗЗСО. Теза, аргументи, що підтверджують тезу, висновки. Вербальні та невербальні засоби успішних комунікацій. Закон успішних комунікацій Альберта Меграбіана. Ознаки та чинники успішного спілкування. Критерії ефективності спілкування.

Роль керівника-медіатора в запобіганні та і розв'язанні конфліктних ситуацій. Принципи ефективної партнерської взаємодії керівника ЗЗСО із засновником, представниками громад різних рівнів і учасниками освітнього процесу. Компетентність педагогічного партнерства. Партнерська взаємодія як співробітництво, коли успіхи одних учасників спільної діяльності стимулюють більш продуктивну і цілеспрямовану діяльність її учасників.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Завдання 1: розробити фрагмент проекту розвитку закладу освіти.

Завдання 2: здійснити аудит шкільної політики крізь призму цінностей НУШ.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Концепція безпеки закладів освіти : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 р. № 301-р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-kontseptsii-bezpeky-zakladiv-osvity-i070423-301>
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 р. №0901. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні : наказ Міністерства освіти і науки України від 28.03.2022 р. №274. URL : <https://mon.gov.ua/npa/pro-deyaki-pitannya-organizaciyi-zdobuttya-zagalnoyi-serednoyi-osviti-ta-osvitnogo-procesu-v-umovah-voyennogo-stanu-v-ukrayini>
4. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р. № 1392. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>

Основна література:

1. Божидрнік Т. В. Стратегічне планування в управлінні ЗЗСО: сучасні виклики та рішення // Педагогічний дискурс. – 2023. – №6. – С. 84–90.
2. Гендерна компетентність вчительства [Електронний ресурс] / ГО «Центр гендерної культури», ЮНІСЕФ. 2024. URL : <https://spilnoteka.org/wp-content/uploads/2024/04/genderna-kompetentnist-vchytelstva.pdf>
3. Грант: керівництво до дії: посібник / Ващук О., Торбас О., Лемещенко-Лагода В., Сімахова А., Мандич О. За заг. ред. Лемещенко-Лагода В., Сухих А.; Рада молодих учених при МОН. – Запоріжжя: ФОП Однорог Т.В., 2024 – 114 с.
4. Гендерна рівність в освіті та через неї: навчальний посібник / за ред. К. Б. Левченко, О. С. Мурадян. Харків, 2024. 264 с.
5. Левицький В. Сучасні моделі стратегічного управління закладами

загальної середньої освіти // Освітній менеджмент України. – 2024. – №1. – С. 15–22.

6. Організація проєктної діяльності: навчальний посібник / Л.В. Шинкарук, В.П. Биховченко, Т.О. Власенко, Ю.Г. Власенко. – Київ: НУБіП України, 2021. – 341с.

7. Пахомова Н. Ю. Стратегічне планування розвитку закладів освіти. – Київ: Академвидав, 2021. – 240 с.

8. Проєктна діяльність як механізм інноваційного розвитку закладу освіти. Зб. наук. пр. [ред. кол. І. Б. Вашеняк (гол.) та ін.]. Хмельницький: Видавництво ХОІППО імені Анатолія Назаренка, 2024. 103 с. URL : <https://hoippo.km.ua/wp-content/uploads/2024/09/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A-%D0%9A%D1%80-%D1%81%D1%82%D1%96%D0%BB-%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%94%D0%BA%D1%82%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-30.05.2024.pdf>

9. Світлофор освітньої доброчесності для освітян / Освітній омбудсмен України. Київ. 2020. URL : <https://eo.gov.ua/wp-content/uploads/2020/08/SVITLOFOR-OSVITN-OYI-DOBROCHESNOSTI-03.08.2020-DLYA-PREZENTATSIYI.pdf>

10. Ціннісні орієнтири Нової української школи / Міністерство освіти і науки України. Київ. 2019. 63. URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Serpneva%20conferentcia/2019/Presentation-Roman-Stesichin.pdf>

Додаткова література

1. Війна та освіта. Як рік повномасштабного вторгнення вплинув на українські школи / Cedos. 2023. URL : <https://cedos.org.ua/researches/vijna-ta-osvita-yak-rik-povnomasshtabnogo-vtorgnennya-vplynuv-na-ukrayinski-shkoly>

2. Освіта під загрозою. URL : <https://saveschools.in.ua/>

3. Право на освіту під час війни, конфлікту та гуманітарної кризи: Андрій Вітренко взяв участь у засіданні комітету з питань людського виміру ОБСЄ / Міністерство освіти і науки України. 2023. URL : <https://mon.gov.ua/news/pravo-na-osvitu-pid-chas-viyni-konfliktu-ta-gumanitarnoi-kri-zi-andriy-vitrenko-vzyav-uchast-u-zasidanni-komitetu-z-pitan-lyudskogo-vimiru-obse>